

AVLSPLAN FOR LIPIZZANER

Fastsatt av styret i Norsk Hestesenter første gang 25. august 1995,
siste revisjon vedtatt 22. januar 2011.

Innhold

Overordnet avlsmålsetning for lipizzaner	5
Avlsmål for lipizzaner	5
Rasebeskrivelse	5
Egenskaper som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet	6
Eksteriør	6
Bruksegenskaper	6
Helsetilstand/Holdbarhet	6
Lynne	7
Bedømmelse av egenskaper	7
Eksteriøre egenskaper: 50 %	7
Helse og holdbarhet (10 %)	7
Lynneegenskaper: (10 %)	7
Utvalg av hingster – kåringer	7
Kåringsbestemmelser	7
Utstillingsrett	7
Kåring/premiering	7
Førstegangsviisning	8
Videre avlsgodkjennelse	8
Dispensasjon	8
Avkomsvurdering	8
Utvalgsmodellen for avlshingster	8
Individbedømmelse / kåring	9
Eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelser og bruksprøver ved utstilling	9
Eksteriørbedømmelse	9
Bruksprøver	9
Veterinærundersøkelse	9
Krav til importerte hingster	10

Lidelser som diskvalifiserer fra kåring og premiering, eller som er uønsket hos avlshingster.	10
Lidelser som diskvalifiserer etter forhåndsrontgen og endoskopi:.....	10
Lidelser som diskvalifiserer etter veterinærundersøkelse på utstilling:	10
Lidelser som er uønsket hos avlshingster:	11
Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan.....	11
Fruktbarhet.....	11
Bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe.....	11
Kunstig semin	11
Hingster kåret for avl i Norge	11
Import av sæd.....	12
Sæd fra død hingst.....	12
Bruk av embryo	12
Kloning.....	12
Livmorsimport	12
Rangering av hopper	12
Hoppeutstillinger.....	12
Premiering	12
Bruksprøver	13
Avkomsvurdering	13
Avlsregulerende tiltak	13
Registrering av Lipizzaner	13
Import og eksport.....	13
Eksportsertifikat	13
Hestepass	13
Avlsstimulerende tiltak.....	14
Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Lipizzanerforening	14
Individregistrering og utgivelse av registre	14
Spesielle ansvarsområder.....	14

Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter	14
Hingsteutstillinger	14
Hoppeutstillinger	14
Unghestskue	14
Annen økonomisk støtte til avlsarbeid	14
Utviklingsarbeid	14
Vedlegg: Skjema for forhåndsøntgen av lipizzanerhingst i forbindelse med kåring	14

Overordnet avlsmålsetning for lipizzaner

Grunnlaget for lipizzaneren ble lagt på et stutteri i Lipizza på slutten av 1500-tallet, der de krysset arabere, berbere og andalusiere. Senere ble det også importert ulike hingster fra andre europeiske fyrstehus. Hestenes legemsstyrke og grasiøse bevegelser med talent for både for dressur og kjøring var egenskaper som ble høyt verdsatt. Fortsatt avles det lipizzaner ved statsstutterier i Ungarn, Tsjekia, Slovakia, Romania og det som tidligere var Jugoslavia. I Østerrike ble stutteriet i Piber grunnlagt i 1789 som militærstutteri og har siden 1920 fungert som lipizzanerstutteri, og forsynt den Spanske Rideskole i Wien med lipizzaneringster.

Den internasjonale moderorganisasjonen for rasen Lipizzan International Federation (LIF), arbeider for å bevare rasen for dens egenskap og renhet. For å bli godkjent av LIF, kreves det at hestens aner skal kunne tilbakeføres til de opprinnelige 6 hingste- og 18 hoppelinjene (ca 400 år tilbake). De 2 senere godkjente hingstelinjene er likestilt med de 6 opprinnelige. Stamboken er således lukket. I hele verden finnes det anslagsvis 3000-5000 renrasede lipizzanere.

Norsk Lipizzaner forening (NLF) ble stiftet i 1991 og har til nå registrert over 100 renrasede lipizzanere som er under godkjente LIF-hester. Foreningen registrerer renrasede lipizzanere i et LH-register og lipizzanerkrysninger som fører minst 75 % lipizzanerblood i et A register. I A-registeret registreres også lipizzanere som ikke har en godkjent LIF avstamning, men som likevell ansees å være fullverdige lipizzanere.

Lipizzaneringsten Neapolitano Dubovina (Nidar) var allerede godkjent for avl på flere raser da foreningen ble startet. NLF registrerte disse krysningene i et B-register.

Avlsmål for lipizzaner

Målsetningen med avlsarbeidet på lipizzaner er å avle en rasetyppisk lipizzaner med harmoniske proposisjoner, finhet og utstråling i uttrykk, manerer og bevegelse. Den skal ha et godt temperament, god samarbeidsvilje og utholdenhet som gjør den godt egnet som dressur- og kjørehest. Gjennom dens allsidighet skal den også være skikket som frididshest. Egenskaper som inkluderes i avlsmålet er knyttet til eksteriør, bruksegenskaper, helse og gemytt.

Rasebeskrivelse

Lipizzaneren er en middels stor hest som måler 150-155 cm i stangmål. Individuer som avviker fra idealmålet, men måler mellom 147 og 162 cm kan godkjennes for avl dersom de ellers er rasetyppiske.

Lipizzaneren har harmoniske proporsjoner og kjennetegnes ved finhet og utstråling i uttrykk og bevegelser. Samtidig er den mektig og imponerende til tross for sin størrelse.

Lipizzanerens fundament skal være tørt. Kroppsproporsjonene skal virke kraftfulle, men harmoniske. Det noe lange midtpartiet bør ikke forstyrre helhetsinntrykket av hesten.

Hodet skal være tørt, edelt og uttrykksfullt med vakre øyne. Neseryggen skal være fra lett til middels konveks. Halsen skal være kraftig og er ofte noe høyt ansatt.

Manken er hos lipizzaneren lite markert, men manken må være tilstrekkelig markert til å muliggjøre et godt sadelleie. Det kan forekomme at ryggen er noe lang, og da må ryggen være tilstrekkelig kraftig.

Krysset må være muskuløst og helst noe hellende. Rett kryss og høyt ansatt hale forekommer relativt ofte hos lipizzaneren, men det er uønsket. Halen skal bæres stolt og hevet.

Selv om lipizzanerens kroppsproporsjoner er kraftfulle, skal den likevel gi ridehest inntrykk. Skulderen skal være storflatet og muskuløs. Skulderen er ikke så skrått anlagt og så lang som hos andre hester med engelsk blod.

Pipeomfanget kan være mindre enn hos andre hesteraser av samme størrelse. Likeledes kan leddene være mindre kraftige enn hos andre raser, men de må være godt markert, og ikke forstyrre det harmoniske helhetsinntrykk.

Sabelbeint frambeinsstilling forekommer relativt ofte hos rasen.

Lipizzanerens høver er små, kompakte, med god hornkvalitet. Smale høver kan forekomme, og disse kan tolereres hvis de ikke virker negativt inn på hestens egenskaper.

Lipizzanerens bevegelser skal være taktfaste, energiske og elegante. Avvikelse fra midtlinjen er ikke ønskelig (padling). Elastiske bevegelser, gjerne med svevmoment i trav, er særlig ettertraktet.

Egenskaper som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet

<u>Egenskap</u>	<u>Vektlegging %</u>
<u>Eksteriør</u>	<u>50</u>
<u>Bruksegenskaper</u>	<u>30</u>
<u>Helse/Holdbarhet</u>	<u>10</u>
<u>Lynne</u>	<u>10</u>

Eksteriør

Eksteriør bedømmes på offisielle utstillinger.

Bruksegenskaper

Bruksegenskapene tas hensyn til gjennom bruksprøver på utstillinger og/eller resultater fra konkurranser i dressur, kjøring og andre ridegrener. Dokumentasjon på prestasjoner sendes sammen med innmelding til utstilling.

Tidligere oppnådde konkurranseresultater tilsvarende Lett A-nivå i ridning eller middels i kjøring kan helt eller delvis erstatte bruksprøver. Søknad om dette med dokumentasjon på resultatene, vedlegges innmelding til utstilling. Det vises til det til enhver tid gjeldende bruksprøvereglement, se www.nhest.no.

Helsetilstand/Holdbarhet

Helsetilstand/holdbarhet bedømmes ut fra anmerkninger fra helseundersøkelsene (røntgen, endoskopi og klinisk helsekontroll) samt ut fra de eksteriøre bygningstrekk som man erfaringsmessig vet kan redusere et individs holdbarhet. Begrepet holdbarhet brukes for hester i de eldste klassene, for de yngre hestene brukes begrepet helsetilstand.

Lynne

Lynne eller temperament blir i hovedsak vurdert gjennom bruksprøvene, men også kåringsnemnd/dommere og veterinærer skal vurdere lynne til hesten.

Bedømmelse av egenskaper

Alle punkter bedømmes etter en skala fra 1-10 hvor 10 er beste karakter. Det kan gis ½ karakterer.

Eksteriøre egenskaper: 50 %

Rasetype og preg	40 %
Kroppsbygning og muskulatur	20 %
Beinkvalitet, beinstilling	20 %
Bevegelser	20 %

Helhetsinntrykk med beskrivelse

Bruksegenskaper: (30 %)

Bevegelser	50 %
Bruksprøve	25 %
Evne til samling	25 %

Helse og holdbarhet (10 %)

Lynneegenskaper: (10 %)

Utvalg av hingster – kåringer

I avlsdyrutvalget legges størst vekt på hingster, siden det er på hanndyrsiden en kan foreta det viktigste og strengeste utvalget. Utvalg av hingster til avl baseres på individbedømmelse (kåring). Individbedømmelsen skal gi grunnlag for å velge ut avlsdyr med de beste ønskelige egenskaper i tråd med avlsmålet, samt gi muligheten til å påvise defekter på dyret som diskvalifiseres for bruk i avlen. Norsk lipizzaneravl foregår ennå i svært liten målestokk. Følgelig kan utvalget av hingster til avl ikke baseres på de strengeste utvalgsriterier.

Kåringsbestemmelser

Utstillingsrett

En hingst har full utstillingsrett og kan kåres/premieres hvis den er registret i LH-registeret i NLF. Utenlandske hingster som ønskes meldt til kåring, må fylle de krav som gjelder for registrering i LH-registeret i NLF.

En hingst skal DNA-testes når den blir kåret i Norge, såfremt ikke DNA allerede foreligger.

Kåring/premiering

Kåring/premiering gjennomføres av godkjent kåringsnemnd på kunngjorte offisielle utstillinger, eventuelt på interimkåring. Kåring/premiering utføres i henhold til gjeldende avlsplan og retningslinjer for kåring- og kåringsnemnder. Retningslinjene er spesifisert nærmere i "Forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien".

Førstegangsvisning

Første gang en hingst kan møte til individbedømmelse er som 3-åring. Ved kåring gjennomføres en individbedømmelse hvor en vektlegger egenskaper definert i avlsmålet.

Ved førstegangsvisning som 3- eller 4- åring kan hingsten oppnå kåringsgrad, med mulighet for kvalitetsrangering. Kåringsgrad kvalifiserer til avlsbruk i en begrenset tidsperiode på 2 år for 3-åringer og 1 år for 4-åringer.

Ved første gangs visning som 5 år eller eldre, kan hingsten oppnå 1., 2., eller 3. pr., kåret med mulighet for kvalitetsrangering, eller 0.pr. Oppnår en eldre hingst graden kåret, (kåringstidsrom må settes på dommerkortet 1 - 3 år) må den møte til ny individbedømmelse etter innkalling.

Videre avlsgodkjennelse

En hingst som blir kåret som 3- eller 4-åring, skal møte til ny individbedømmelse som 5-åring.

En eldre kåret hingst skal møte til ny individbedømmelse 1-3 år etter oppnådd kåringsgrad for eventuelt videre avlsgodkjenning.

Hingstene vil bli innkalt.

Bedømmelsen skal skje på grunnlag av bruksprøveresultater og/eller konkurranseresultater, samt øvrige egenskaper definert i avlsmålet. Mulig premiegrad er 1., 2., 3., eller 0.premie. Hingster som ikke holder mål eller som ikke møter etter innkalling, vil miste avlsgodkjenningen.

Dispensasjon

Hingster som av spesielle grunner ikke har kunnet gjennomføre bruksprøve til fastsatt tid eller ikke har møtt på utstilling, kan vurderes av kåringsnemnd i samråd med NHS for en eventuell dispensasjon.

Dispensasjon kan gis etter søknad som kåringsnemnda vurderer. Eier må sjøl sørge for å melde hingsten til utstilling og komme ved neste års visning. Evt. mulighet til å virke i avl i dispensasjonsåret bestemmes av kåringsnemnda .

Hingster som uten grunn ikke møter til ny bedømmelse i henhold til kåringsbestemmelsene, mister automatisk avlsgodkjennelsen.

Avkomsvurdering

Avkomsvurdering gjøres på bakgrunn av avkommenes resultater fra offisielle utstillinger, andre meritterende prestasjoner og konkurranseresultater. Premiering gjøres teoretisk med mulige premiegrader Elite, A, B og C. Hingstene kan vurderes når de har minimum 10 avkom.

Hingstene kan tildeles Elite-status etter sin død.

Utvalgsmodellen for avlshingster

Utvalgsmodellen, som referert til ovenfor, er en utvalgsmodell for avlshingster som ønskes gjennomført generelt for alle hesteraser i Norge. For raser med et lite antall hingster som vises til kåring, og raser som omfattes av internasjonale regler og bestemmelser bør det gis mulighet for en tilpassning av utvalgsmodellen som er hensiktsmessig for den aktuelle rase. Eventuelle endringer/tilpassninger avgjøres av kåringsnemnda i samråd med avlsrådet.

Individbedømmelse / kåring

Eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelser og bruksprøver ved utstilling

Ved individbedømming gjennomgår hingsten en eksteriørbedømmelse, veterinærundersøkelse og bruksprøve.

Resultatene fra bedømmelsene av eksteriør, bruksegenskaper, lynne og holdbarhet, samt avstamning skal vurderes i henhold til vektleggingen av de ulike egenskapene, og gi grunnlag for kåringsavgjørelsen. Kravene til egenskapene i avlsmålet må tilfredsstilles hver for seg. Holder ikke eksteriøret mål, kan ikke hingsten kåres uansett hvor gode bruksegenskaper den har. Har han ikke godkjente bruksprøver, kan han ikke kåres uansett hvor godt/korrekt eksteriøret er. Det samme gjelder for lynne og holdbarhet.

Eksteriørbedømmelse

Hingstene bedømmes eksteriørt etter kriterier nevnt i pkt. "[Eksteriøre egenskaper](#)". Hingstene mønstres for hånd og løsvises. For bedømmelse av bevegelsenes korrekthet, mønstres de også på hardt underlag.

Eksteriørbedømmelse foregår på offisiell utstilling og i henhold til gjeldende utstillingsreglement.

Bruksprøver

Bruksprøve må gjennomføres såfremt hingsten ikke er premiært tidligere, eller har fått fritak fra bruksprøve på bakgrunn av konkurranseresultater, tilsvarende Lett A-nivå i ridning eller middels i kjøring.

3 og 4 års hingster skal vise tømmekjøring 1.

5 års og eldre hingster skal vise ride- eller kjøreprøve.

Bruksprøvene vises i henhold til det til enhver tid gjeldende bruksprøvereglement, se www.nhest.no.

Veterinærundersøkelse

Veterinærundersøkelsen ved førstegangs visning er todelt.

1. Røntgen tas i forkant av utstillingen ved førstegangs visning. Røntgenbilder og resultater av endoskopiundersøkelse sendes til Norges Veterinærhøgskole v/røntgen for avlesning, senest 3 uker før utstillingen. Røntgenbildene skal ikke være eldre enn 3 mnd.

Det er kåringsnemnda som avgjør om avvik eller forandringer er diskvalifiserende eller ikke i en helhetsvurdering av hingsten.

Oversikt over hvilke projeksjoner som må tas følger som vedlegg til avlsplanen.

Importerte hingster må fremlegge røntgen ved førstegangsvisning i Norge.

2. Veterinærundersøkelse på den aktuelle utstillingen. Dersom veterinæren påviser uregelmessigheter som ønskes nærmere utredet, kan tilleggsundersøkelser foretas.

Liste over diskvalifiserende lidelser står angitt i avsnittet "[Lidelser som diskvalifiserer etter forhånds-røntgen og endoskopi](#)" og "[Lidelser som diskvalifiserer etter veterinærundersøkelse på utstilling](#)".

Eiere av hingster som får alvorlige anmerkninger i veterinærkontrollen vil bli orientert om dette av kåringsnemnda i samråd med utstillingens bestyrer.

Krav til importerte hingster

Importerte hingster som er kåret i hjemlandet/annet land og som skal vises for norsk kåringsnemnd må oppfylle norske helsekrav. Hingster som har resultater fra offisielle godkjente konkurranser og/eller godkjent bruksprøveresultat fra internasjonale godkjente utstillinger kan få disse godkjent, om de er tilsvarende eller strengere enn norske bruksprøver. Søknad om fritak fra bruksprøver og dokumentasjon skal følge med ved innmelding.

Lidelser som diskvalifiserer fra kåring og premiering, eller som er uønsket hos avlshingster.

Dersom det på resultatene etter forhåndsrontgen og endoskopi, eller under den kliniske veterinærundersøkelsen gjøres funn som ikke aksepteres jfr. listen under, skal hingsten ikke kåres. Dersom det gjøres funn som er uønsket, tar kåringsnemnda en beslutning basert på en helhetsvurdering av hingsten.

Lidelser som diskvalifiserer etter forhåndsrontgen og endoskopi:

- Draktbruskforbeining bedømmes røntgenologisk på skala 1-5 (Ruohoniemi). Grad 3,4 og 5 samt alle grader med friliggende beinkjerne er diskvalifiserende. Grad 1 og 2 diskvalifiserer ikke og skal heller ikke kunngjøres på dommerkort. Hingsten ønskes tilbake etter 2 år for å dokumentere utviklingen der dette oppdages på hingst under 8 år.
- Ringfot
- Osteochondrose, løse beinbiter og andre funn av osteochondrosenatur er diskvalifiserende.
- Spatt (beinspatt)
- Strupepiping (lammelse av ett eller begge stemmebånd)

Lidelser som diskvalifiserer etter veterinærundersøkelse på utstilling:

- Kryptorkisme; Klapphingst, urhingst. Hingster med store forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens aksepteres ikke.
- Pungbrokk aksepteres ikke. Det finnes i varierende grad på føll og eldre hingster. Kan oppstå i alle aldre. Hingster med en testikkel fjernet pga. pungbrokk, samt kåra hingster som pådrar seg dette før 10 års alder, skal utelukkes. Eier av kåret hingst må, dersom hingsten får pungbrokk, umiddelbart rapportere dette til NHS.
- Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, dvs. overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade. Underbitt er sterkt uønsket. Der hvor det er et lite avvik av overbitt ca 2-3 mm, men man ser at tennene slites normalt kan dette godkjennes.
- Ringfot og bukkehov aksepteres ikke.
- Man- og halekløe med et kronisk forløp (sommereksem) aksepteres ikke.

Lidelser som er uønsket hos avlshingster:

- Roterte testikler er uønsket. Slike funn blir vektlagt i en helhetsvurdering av hingsten.
- Andre degenerative røntgenologiske forandringer som påvises og som anses arvbare kan føre til diskvalifikasjon.
- Andre funn med dokumentert eller antatt arvbarehet er uønsket på avlsdyr og kan medføre utelukkelse.

Kåringsnemnda foretar en helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle.

Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan

Klinisk undersøkelse av testiklene gjennomføres i forbindelse med kåring. Ved førstegangs visning på offisiell hingstekåring skal hingsten ha 2 testikler av normal størrelse, normalt leie i pungen, symmetriske og av normal konsistens. Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesterase.

Fruktbarhet

Hingster i avl må vise til en føllprosent på over 50, eller vise til godkjent sædprøve og testikkelkontroll. Kåringsnemnda kan rekvirere avlshingster til en grundigere undersøkelse av kjønnsorganene. Undersøkelsen skal bestå av:

1. Klinisk undersøkelse av testiklene
2. Sædprøve

Det skal foretas et sæduttak og sædprøven skal vurderes for følgende egenskaper:

- Motilitet
- Prosent normale spermier
- Totalantall spermier i ejakulatet

Hver av disse egenskapene skal overstige en minimumsverdi. En samlet minimumsverdi for alle tre egenskapene må også overstiges.

Dersom hingsten ikke er fertil etter en sædprøve, kan denne gjentas to ganger i løpet av samme avlssesong.

Dårlig fruktbarhet kan føre til utrangering. Kåringsnemnda avgjør i samråd med NHS om en hingst skal innkalles til fruktbarhetstest.

Bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe

NLF godtar ikke bruk av egen ukåret hingst på egen hoppe.

Kunstig semin

Hingster kåret for avl i Norge

Hingster kåret for avlsbruk i Norge kan også benyttes til kunstig sædovertføring på norske hopper.

Import av sæd

Det kan etter søknad importeres sæd til bruk i norsk avl fra LIF-registerte hingster som er avlsgodkjente i hjemlandet. Kåringsnemnda skal godkjenne hingster det importeres sæd fra. Søknaden sendes NHS, som videresender til kåringsnemnda. Kopi av godkjenning sendes til NLF. Søknad skal være godkjent før import skjer. Importør skal skaffe til veie dokumentasjon på avstamning og avlsgodkjenning, samt DNA på hingsten og sende dette til NHS med kopi til Norsk Lipizzaner forening.

Dersom hingsten har vært stilt for kåring i Norge gjelder samme regler som for norsk hingst.

Mattilsynet stiller de helsemessige kravene i forbindelse med import, og avgjør om disse er oppfylt. Dersom det gjøres funn som er ekskluderende i følge gjeldende avlsplan for rasen vil ikke import av sæd fra hingsten godkjennes. Føll som blir født etter inseminering skal DNA-testes før de kan registreres. Ansvaret for at sæden som benyttes er riktig, pålegges eierne av hingst og hoppe, og eventuelle tvister må løses av disse.

Sæd fra død hingst

Sæd fra død hingst kan benyttes uten tidsbegrensning. Søknad sendes på forhånd til NHS med kopi til NLF. Her gjelder samme søknadsforløp som for import av sæd.

Bruk av embryo

Det registreres ikke lipizzaner i Norge som har blitt til ved embryooverføring.

Kloning

Det registreres ikke lipizzaner i Norge som er et resultat av kloning.

Livmorsimport

Ved import av drektig hoppe er det importørs ansvar å skaffe til veie dokumentasjon på avstamning og avlsgodkjenning av hingsten, samt DNA på hingsten og sprangseddel. Dette skal sendes til NLF for registrering.

Føll som fødes etter livmorimport registreres når all dokumentasjon foreligger.

Rangering av hopper

Det er ønskelig at hoppene blir individbedømt før de begynner å virke i avlen.

Hoppeeierne oppfordres til å ta røntgenbilder av hoppene, tilsvarende kravet for hingster som stilles til kåring.

Hoppeutstillinger

Premiering av hopper baseres seg på individbedømmelse. Hoppeutstillinger med bruksprøver blir derfor et viktig tiltak i avlsdyrutvalget. Lipizzanerhopper vises på offisielle utstillinger.

Premiering

LH-, A- og B-registerte hopper kan stilles.

Mulig premiegrader er 1., 2. eller 3. premie, godkjent, eller 0. pr.

4- åringer kan ikke tildeles 1.premie.

Kun LIF-godkjente hopper kan tildeles 1. premie.

Bruksprøver

Hopper 3 år vises kun til individbedømmelse i unghestklasse.

4 års hopper skal vise tømmekjøring.

5 års og eldre hopper viser ride- eller kjøreprøve.

Se det til enhver tid gjeldende bruksprøvereglement for detaljer.

Avkomsvurdering

Avkomsvurdering gjøres på bakgrunn av avkommenes resultater fra offisielle utstillinger og konkurranser etter fastsatte kriterier fra foreningen. Bedømmingen kan gjøres enten teoretisk eller ved å vise avkomsgruppe. Mulige premiegrader Elite, A og B. Hopper kan tildeles Elite-status etter sin død.

Avlsregulerende tiltak

Registrering av Lipizzaner

Registrering av lipizzaner i Norge gjøres av registrator i NLF. Registrator er, i samråd med styret i NLF ansvarlig for at registreringsreglene følges.

For å få registrert lipizzanerføll født i Norge må hingsten være kåret/premiert i Norge, eller dokumentasjon i følge avsnittet "[Import av sæd](#)" leveres sammen med føllmelding og springseddel. Alle lipizzanere skal DNA testes for registrering.

Hingsteeier/hingsteholder må sende inn bedekningsliste til NLF og NHS senest 1 okt. i bedekningsåret. Dersom bedekningsliste ikke er mottatt etter purring, og senest 1. januar, mister hingsten avlsgodkjenningen for påfølgende år.

NLF er ansvarlig for utsendelse av føllmelding til hoppeeier etter bedekningslistene. Føllmelding sendes ut våren føllet fødes. Springseddel og utfylt føllmelding returneres til registrator i NLF. Ut fra disse opplysningene blir føllet registrert og registrator sender ut papirer for pass og DNA. Fullstendig registrering er ikke godkjent før resultatet av DNA-testingen forligger fra laboratoriet og er sendt til registrator i NLF.

Import og eksport

Eksportsertifikat

Ved import og eksport av LIF-registrerte hester skal det følge et LIF- eksportsertifikat (exportcertificate of pure bred lipizzanhorses according to L.I.F-statutes)

Dette skal fylles ut av avlsorganisasjonen i eksportlandet.

Er det norskregistrert lipizzaner som skal eksporteres, så skal selger henvende seg til NLF hvor registrator utfyller LIF eksportsertifikat.

Importerte lipizzanere skal registreres i NLF.

Hestepass

Hestepass utstedes som hovedregel i hestens fødeland. Dersom en importert hest ikke har eller kan få et slikt pass, kan norsk pass utstedes. Vanlig registreringsprosedyre følges.

Avlsstimulerende tiltak

Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Lipizzanerforening

Det anses som viktig til enhver tid å benytte stimuleringsmidler (pengepremier og andre utstillingstilskudd), for å få fram lipizzanere til offisielle utstillinger.

Individregistrering og utgivelse av registre

NLF foretar registrering av lipizzanere i Norge. Foreningen har som intensjon å utgi trykt register hvert 5 år.

Spesielle ansvarsområder

- Det er ønskelig med spesialutdanning av dommere for å øke dommernes kompetanse om rasen. Det er behov for å få rasen dømt av internasjonale dommere. Det er ønskelig med en norsk internasjonalt godkjent dommer på rasen.
- Innsamling av resultater fra ulike bruksområder er ønskelig. Det er behov for å få samlet inn resultater fra ulike brukskonkurranser for alle registrerte lipizzanere. For at dette skal kunne gjennomføres kreves det i første omgang et samarbeid med Norges Rytter forbund.

Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter

Hingsteutstillinger

NHS er ansvarlig for å arrangere hingsteutstillinger. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Hoppeutstillinger

NHS i samarbeid med lokale utstillingsarrangører og NLF er ansvarlig for å arrangere hoppeutstillinger på ulike steder i landet. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Unghestskue

NHS i samarbeid med lokale utstillingsarrangører og NLF er ansvarlig for å arrangere unghestskuer på ulike steder i landet. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Annen økonomisk støtte til avlsarbeid

Økonomisk støtte til avlsarbeidet tildeles i tråd med avlsplanens innhold. Tildeling bestemmes av NHS etter søknad fra-NLF.

Utviklingsarbeid

NHS har i samarbeid med raseorganisasjonen ansvar for utviklingsarbeid i henhold til gjeldende avlsplaner.

Vedlegg: Skjema for forhåndsrøntgen av lipizzanerhingst i forbindelse med kåring

**SKJEMA FOR FORHÅNDSRØNTGEN AV
LIPIZZANERHINGST I FORBINDELSE MED KÅRING**

Klinikk:

Dato:

Hestens navn: Farge: Reg.nr:

Det bekreftes at hestens identitet er kontrollert (SETT KRYSS):

identitetsmerke (microchip, frysemerke etc.) nr.:

medbrakt pass/ ID-Kort/registreringsbevis

.....
veterinær, underskrift og stempel

RØNTGENUNDERSØKELSE:

Merkingen skal preges inn i filmen, med hingstens **navn, dato, og ben** (ikke tusjmerking).

• *Tåledd på begge forbein (2 bilder av hvert bein):*

Sideprojeksjon sentrert på kodeleddet. (Hovbein og alle tre tåledd må være synlige på projeksjonen)
Draktbruskprojeksjon. (På kloss. Sentrer mot tåkappe. Horisontal stråleretning. Alle tåledd synlige)

• *Tåledd på begge bakbein (2 bilder av hvert bein):*

Skråbilde tatt ovenfra og ned ca. 30° og ca. 45° ut fra sideplanet. Vingen baktil på kodebeinet må være fri og ikke dekket av kodesenebeinet. I alt to bilder av hvert bakbein, ett fra innsiden og ett fra utsiden.

• *Haseledd på begge bakben (3 bilder av hvert bein):*

OCD-projeksjon (45° dorsomedial-plantolateral)
Spattprojeksjon ((45° dorsolateral-plantomedial)
AP (anterior-posterior)

• *Kneledd på begge bakben (1 bilde av hvert bein):*

Skråbilde (45° caudolateral-craniomedial). (Patella og mediale femurcondyl må kunne studeres på bildene.)

ENDOSKOPISK UNDERSØKELSE:

Hestene skal undersøkes og observeres med hensyn på hemiplegia laryngis (strupepiping) og tegn på kronisk astmatisk lungelidelse (COPD/Smal airway disease). (**Attest vedlegges bildene**).